YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)
16 päivänä joulukuuta 1997 *

Asiassa C-325/96,

jonka Supremo Tribunal Administrativo on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Fábrica de Queijo Eru Portuguesa Ld.[a]

vastaan

Subdirector-Geral das Alfândegas,

Ministério Públicon osallistuessa asian käsittelyyn,

ennakkoratkaisun sisäisestä jalostusmenettelystä 16 päivänä heinäkuuta 1985 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1999/85 (EYVL L 188, s. 1) 14 artiklan 2 kohdan ja asetuksen N:o 1999/85 tiettyjen säännösten soveltamisesta 24 päivänä marraskuuta 1986 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3677/86 (EYVL L 351, s. 1) 27 ja 28 artiklan tulkinnasta, sellaisena kuin asetus on muutettuna 25.7.1988 annetulla komission asetuksella N:o 2281/88 (EYVL L 200, s. 20),

* Oikeudenkäyntikieli: portugali.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja H. Ragnemalm (esittelevä tuomari) sekä tuomarit P. J. G. Kapteyn ja J. L. Murray,

julkisasiamies: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies H. A. Rühl,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Fábrica de Queijo Eru Portuguesa Ld.ª, edustajanaan asianajaja Álvaro Caneira, Lissabon,

— Portugalin hallitus, asiamiehinään ulkoasiainministeriön Euroopan yhteisöihin liittyvistä asioista vastaavan pääosaston oikeudellisen yksikön päällikkö Luís Fernandes ja Lissabonin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan assistentti Luís Augusto Máximo dos Santos,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston jaostopäällikkö Catherine de Salins sekä samalla osastolla toimiva keskushallinnon avustaja Frédéric Pascal,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellisen yksikön virkamies Francisco de Sousa Fialho,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Portugalin hallituksen ja komission 17.7.1997 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 17.9.1997 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Supremo Tribunal Administrativo on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 10.7.1996 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 4.10.1996, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla kaksi ennakkoratkaisukysymystä sisäisestä jalostusmenettelystä 16 päivänä heinäkuuta 1985 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1999/85 (EYVL L 188, s. 1; jäljempänä perusasetus) 14 artiklan 2 kohdan ja asetuksen N:o 1999/85 tiettyjen säännösten soveltamisesta 24 päivänä marraskuuta 1986 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3677/86 (EYVL L 351, s. 1) 27 ja 28 artiklan tulkinnasta, sellaisena kuin asetus on muutettuna 25.7.1988 annetulla komission asetuksella N:o 2281/88 (EYVL L 200, s. 20).

2 Nämä kysymykset on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Fábrica de Queijo Eru Portuguesa Ld.ª (jäljempänä Eru Portuguesa) ja Alfândega de Lisboa (jäljempänä tullihallinto) ja joka koskee sisäiseen jalostusmenettelyyn asetettujen tuotteiden jälleenvientiajan pidentämistä.

3 Perusasetuksen johdanto-osan kolmessa ensimmäisessä perustelukappaleessa todetaan, että sisäisen jalostusmenettelyn tarkoituksena on kansainvälisen työnjakoperiaatteen mukaisesti edistää yhteisön yritysten tuotteiden vientiä siten, että ne voivat tuoda tuotteita kolmansista maista maksamatta tuontitullia, jos tuotteet jälleenviedään jalostustoimenpiteiden jälkeen yhteisön ulkopuolelle, ilman että tästä aiheutuisi vahinkoa yhteisön tuottajien olennaisille eduille.

4 Perusasetuksen 14 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Tulliviranomaisen on asetettava määräaika, jonka kuluessa jalostetuille tuotteille on osoitettava 18 artiklassa tarkoitettu tulliselvitysmuoto. Määräaikaa asetettaessa on otettava huomioon jalostustoimintojen suorittamiseen ja jalostettujen tuotteiden myyntiin tarvittava aika.

2. Määräaika alkaa siitä päivästä, jona muut kuin yhteisötavarat asetetaan sisäiseen jalostusmenettelyyn. Tulliviranomainen voi pidentää tätä määräaikaa luvanhaltijan asianmukaisesti perustellusta hakemuksesta.

— —

3. — —

4. Tiettyjä jalostustoimintoja tai tiettyjä tuontitavaroita koskevia erityisiä määräaikoja voidaan asettaa 31 artiklan 2 ja 3 kohdassa tarkoitettua menettelyä noudattaen."

5 Asetuksen N:o 3677/86 27 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Perusasetuksen 18 tai 27 artiklassa tarkoitetun tulliselvitysmuodon osoittamiseksi vahvistettua määräaikaa voidaan pidentää olosuhteiden sitä edellyttäessä myös alun perin myönnetyn määräajan päättymisen jälkeen."

6 Asetuksen N:o 3677/86 28 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Määräaika, jonka kuluessa tuontitavaroille on osoitettava yksi perusasetuksen 18 artiklassa tarkoitetuista tulliselvitysmuodoista, ei saa olla kuutta kuukautta pitempi niiden maataloustuotteiden osalta, jotka ovat samaa lajia kuin neuvoston asetuksen (ETY) N:o 565/80 1 artiklassa tarkoitetut, jos nämä tuotteet on tarkoitettu vietäviksi jalostettuina tavaroina tai mainitun asetuksen 2 artiklan b ja c alakohdassa tarkoitettuina tavaroina."

7 Asetuksen N:o 2281/88 johdanto-osan kolmannessa perustelukappaleessa täsmennetään nimenomaisesti, "että ottaen huomioon kyseisten maitotuotemarkkinoiden tilanteen sisäistä jalostusmenettelyä koskevan luvan voimassaoloaikaa on rajoitettava; ja että on myös tarkoituksenmukaista säätää enimmäismääräaika, jota ei voida pidentää ja jonka kuluessa jalostetuille tuotteille on osoitettava yksi hyväksyttävistä tulliselvitysmuodoista".

8 Tässä tilanteessa asetuksen N:o 3677/86 28 artiklaan lisättiin asetuksella N:o 2281/88 seuraava kohta:

"Jälleenvientiaika ei kuitenkaan saa olla neljää kuukautta pitempi niiden neuvoston asetuksen (ETY) N:o 804/68 1 artiklassa tarkoitettujen tuotteiden osalta, jotka on tarkoitus käyttää mainitussa artiklassa tarkoitettujen tuotteiden tai mainitun asetuksen liitteessä tarkoitettujen tuotteiden valmistuksessa."

9 Maataloustuotteiden vientituen maksamisesta ennakolta 4 päivänä maaliskuuta 1980 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 565/80 (EYVL L 62, s. 5) 1 artiklan mukaan tätä asetusta sovelletaan maito- ja maitotuotealan yhteisestä markkinajärjestelystä 27 päivänä kesäkuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 804/68 (EYVL L 148, s. 13) soveltamisalaan kuuluviin tuotteisiin. Näihin

tuotteisiin kuuluvat asetuksen N:o 804/68 1 artiklan c alakohdassa mainittu "voi" ja d alakohdassa mainitut "juusto ja juustoaine".

10 Ennakkoratkaisupyynnössä todetaan, että vuoden 1988 maaliskuun aikana Eru Portuguesa toi Uudesta-Seelannista 108 tonnia voita sisäisessä jalostusmenettelyssä, johon se oli saanut tullihallinnon 11.3.1988 myöntämän luvan. Tämän luvan mukaan vietäväksi tarkoitettu jalostettu tuote oli sulatejuusto, jonka valmistuksessa käytetään raaka-aineena muun muassa tuontivoita.

11 Eru Portuguesan vedotessa ylivoimaiseen esteeseen tullihallinto pidensi Eru Portuguesan pyynnöstä kahdesti jälleenvientiaikaa, joka oli vahvistettu luvassa kuudeksi kuukaudeksi. Ensimmäinen määräaika oli myönnetty vuoden 1989 maaliskuuhun saakka ja toinen 23.5.1989 saakka.

12 Eru Portuguesa pyysi 21.6.1989 tullihallinnon pääjohtajalta asetuksen N:o 3677/86 27 artiklan mukaisesti uutta määräajan pidennystä, jotta tuotteiden loppuosa, jonka määrän se arvioi noin 30 tonniksi, voitaisiin sisällyttää lopputuotteeseen vientiä varten tai jotta Eru Portuguesa saisi ainakin perusasetuksen 18 artiklan 4 kohdan mukaisesti luvan jälleenviedä tämän tuotteen muuttumattomana.

13 Tullihallinnon apulaisjohtaja hylkäsi tämän pyynnön 12.7.1989 tekemällään päätöksellä sillä perusteella, että asetuksen N:o 3677/86 28 artiklassa, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 2281/88, säädetään, että jälleenvientiaika ei saa olla neljää kuukautta pitempi asetuksen N:o 804/68 1 artiklassa tarkoitettujen tuotteiden osalta. Todettuaan, että tätä säännöstä oli sovellettava 26.7.1988 alkaen, tullihallinnon apulaisjohtaja katsoi, että Eru Portuguesalle annettua määräaikaa oli jo aiemmin kahdesti pidennetty asetuksen N:o 3677/86 28 artiklan vastaisesti.

14 Tribunal Tributário de Segunda Instância hylkäsi 5.2.1991 antamallaan tuomiolla Eru Portuguesan tästä päätöksestä nostaman kumoamiskanteen. Supremo Tribunal Administrativon jaosto pysytti tämän tuomion 1.7.1992 antamallaan tuomiolla. Eru Portuguesa haki muutosta tähän tuomioon Supremo Tribunal Administrativon vero- ja tulliasioita käsittelevän jaoston täysistunnossa (Pleno da Secção do Contencioso Tributário), joka päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko 24.11.1986 annetun neuvoston asetuksen N:o 3677/86 28 artiklaa tulkittava siten, että siinä säädettyä kuuden kuukauden määräaikaa ei voida pidentää?

2) Vai onko edellä mainittua artiklaa tulkittava päinvastoin siten, että kyseiseen määräaikaan sovelletaan saman asetuksen 27 artiklassa ja 16.7.1985 annetun neuvoston asetuksen N:o 1999/85 14 artiklan 2 kohdan viimeisessä alakohdassa säädettyä määräaikojen pidentämistä koskevaa yleistä järjestelmää?"

15 Näillä kysymyksillään, jotka on tutkittava yhdessä, kansallinen tuomioistuin kysyy, onko asetuksen N:o 3677/86 28 artiklaa tulkittava siten, että siinä vahvistettuja määräaikoja ei voida pidentää, vai päinvastoin siten, että saman asetuksen 27 artiklan ja perusasetuksen 14 artiklan 2 kohdan mukaan niitä voidaan pidentää.

16 Eru Portuguesa väittää ensinnäkin, että riippumatta siitä, onko kyse yleisistä tai erityisistä määräajoista, näitä määräaikoja voidaan pidentää, jos se on perusteltua kuhunkin yksittäistapaukseen liittyvien erityisten seikkojen vuoksi. Toiseksi se katsoo, että tulkitaan asiaa miten tahansa, luottamuksensuojan ja oikeusvarmuuden periaatteiden mukaan tullihallinto ei olisi saanut hylätä sen määräajan pidentämistä koskevaa pyyntöä. Kolmanneksi Eru Portuguesa väittää, että tullihallinto on käyttänyt väärin harkintavaltaansa. Lopuksi se väittää, että sille asetettua määräaikaa olisi pitänyt pidentää ylivoimaisen esteen vuoksi, koska jalostettuja tai muuttumattomia tuotteita oli mahdotonta jälleenviedä.

17 Portugalin ja Ranskan hallitukset sekä komissio sitä vastoin väittävät, että asetuksen N:o 3677/86 28 artiklassa, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 2281/88, on perusasetuksen 14 artiklan 4 kohdan nojalla säädetty erityisiä määräaikoja tiettyjen tuotteiden jälleenvientiä varten, eivätkä kansalliset tulliviranomaiset voi pidentää näitä määräaikoja.

18 Tältä osin on todettava, että asetuksen N:o 3677/86 28 artiklan sanamuodon mukaan, sellaisena kuin asetus on muutettuna asetuksella N:o 2281/88, "[m]ääräaika — — ei saa olla kuutta kuukautta pitempi" ja "jälleenvientiaika ei saa olla neljää kuukautta pitempi" ja siitä käy selvästi ilmi, että maataloustuotteita koskevat määräajat ovat erityisiä, eikä niitä voida pidentää. Näistä määräajoista on säädetty perusasetuksen 14 artiklan 4 kohdan nojalla ja niitä sovelletaan asetuksen N:o 3677/86 27 artiklasta poiketen.

19 Lisäksi tällainen asetuksen N:o 3677/86 28 artiklan tulkinta on viimeksi mainitun asetuksen ja perusasetuksen tavoitteen mukainen, koska näiden tavoitteena on vaikeuttaa sisäisen jalostusmenettelyn soveltamista maataloustuotteisiin sen vuoksi, että maataloustuotteiden yhteismarkkinoiden toimintaan liittyy erityisiä vaikeuksia. Tästä syystä yhteisössä on päätetty säännellä tiukasti niitä maatalousalalla noudatettavia määräaikoja, joiden kuluessa sisäistä jalostusmenettelyä voidaan käyttää tuontituotteiden osalta.

20 Näin ollen tämä tavoite vaarantuisi, jos kansalliset tulliviranomaiset voisivat pidentää asetuksen N:o 3677/86 28 artiklassa säädettyjä erityisiä määräaikoja.

21 Luottamuksensuojan ja oikeusvarmuuden periaatteiden osalta on täsmennettävä, että kuuden kuukauden määräaikaa, jota sovelletaan kaikkiin maataloustuotteisiin perusasetuksen oikeusvaikutusten alettua ja asetuksen N:o 3677/86 tultua voimaan 1.1.1987, ei voida pidentää, eikä myöskään sitä neljän kuukauden määräaikaa, jota sovelletaan maitotuotteisiin asetuksen N:o 2281/88 tultua voimaan 26.7.1988, voida

pidentää. Näin ollen Eru Portuguesalle annettuja jälleenvientiaikoja oli jo kahteen kertaan perusteettomasti pidennetty vuosina 1988 ja 1989.

22 Näin ollen riittää, kun todetaan, ettei taloudellinen toimija voi perustellusti odottaa, kun kansallinen viranomainen on tehnyt sen hyväksi selkeän ja yksiselitteisen yhteisön oikeussäännön vastaisia päätöksiä, että sama viranomainen tekee toistamiseen yhteisön oikeuden vastaisen päätöksen.

23 Myös harkintavallan väärinkäyttöä koskevat väitteet ja perustelut ovat merkityksettömiä, koska kieltäytyessään myöntämästä uutta jällenvientiajan pidennystä tullihallinto on pelkästään soveltanut oikein asetuksen N:o 3677/86 28 artiklaa, eikä se ole käyttänyt oikeuttaan yksinomaan tai edes ratkaisevassa määrin muiden kuin sovellettavassa yhteisön lainsäädännössä säädettyjen tavoitteiden saavuttamiseen.

24 Lopuksi siitä ylivoimaisesta esteestä, johon Eru Portuguesa on vedonnut sen perusteluksi, että jalostettua tai muuttumatonta tuotetta oli mahdotonta jälleenviedä, on todettava, ettei tässä tapauksessa ole mainittu sellaisia kyseisestä toimijasta riippumattomia, epätavallisia ja ennalta-arvaamattomia seikkoja, joiden seuraukset olisi voitu välttää ainoastaan kohtuuttomilla uhrauksilla kaikista varotoimista huolimatta.

25 Esitettyihin kysymyksiin on siten vastattava, että asetuksen N:o 3677/86 28 artiklaa, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 2281/88, on tulkittava siten, ettei siinä säädettyjä jälleenvientiaikoja voida pidentää.

Oikeudenkäyntikulut

26 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Portugalin ja Ranskan hallituksille ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto)

on ratkaissut Supremo Tribunal Administrativon 10.7.1996 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

Sisäisestä jalostusmenettelystä annetun asetuksen (ETY) N:o 1999/85 tiettyjen säännösten soveltamisesta 24 päivänä marraskuuta 1986 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3677/86 28 artiklaa, sellaisena kuin asetus on muutettuna 25 päivänä heinäkuuta 1988 annetulla komission asetuksella (ETY) N:o 2281/88, on tulkittava siten, että siinä säädettyjä jälleenvientiaikoja ei voida pidentää.

Ragnemalm Kapteyn Murray

Julistettiin Luxemburgissa 16 päivänä joulukuuta 1997.

R. Grass H. Ragnemalm

kirjaaja neljännen jaoston puheenjohtaja